చేతి కర్ర

ఆ రోజు ఆఫీసంతా హడావిడిగా ఉంది, సీనియర్ ఉద్యోగి రంగనాధం రిటైరైన సందర్భంలో వీడ్కోలు సభ జరుగుతోంది, ఎగుమతి దిగుమతుల వ్యాపారంలో పేరుపొందిన ఆ సంస్థ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌తో రంగనాధం వేదిక మీదికి వచ్చి పుష్పమాలా లంకృతుడు కాగానే సభికులు చప్పట్లు కొట్టారు. ముందు వరసలో కూర్చున్న సెక్షన్ ఆఫీసరు గోవిందరావు మాత్రం ఆ ఆనందంలో పాలు పంచుకోలేక పోయాడు. కళ్ళజోడు చేతిలోకి తీసుకుని, అద్దాలు పంచెతో తుడుస్తూ అతనేదో ఆలోచిస్తున్నాడు. పక్కనున్న ఉద్యోగి గోవిందరావు చెవిదగ్గిర పెదవి విప్పి "మీకూ ఆయనకీ పడదా ఏం?" అన్నాడు. గోవిందరావు ఆశ్చర్యపడి "అదేమిటి, మేమిద్దరమూ పరమ మిత్రులం" అన్నాడు, "చప్పట్లు కొట్టకపోతే అడిగాన్లెండి" అని ఆ ఉద్యోగి మళ్ళీ దూరంగా జరిగాడు. తన పొరపాటు తెలుసుకుని గోవిందరావు నెమ్మదిగా చేతులు కలిపాడు. కళ్ళజోడు కింద పడ్డది, కిందికి వంగి జోడు తీసుకోబోతుంటే పక్కనే ఉన్న ఉద్యోగి వారించి, "పెద్దవారు, నేను తీస్తానుండండీ," అని తన సహాయాన్ని అందచేశాడు. అతనా మాటలు గౌరవ పూర్వకంగా నమ్రతగా అనలేదనటానికి ఆధారం లేదు. కాని గోవిందరావు కేదో అసంతృప్తి కలిగింది.

రంగనాధం సేవని ఉగ్గడిస్తూ, శక్తిసామర్థ్యాల్ని ప్రశంసిస్తూ వక్తలు మాట్లాడారు. తర్వాత మేనేజింగు డైరెక్టర్ ప్రశంసావాక్యాలు పలికి, సభ్యుల కరతాళ ధ్వనులు చెలరేగుతుండగా రంగనాధంకి ఒక చక్కటి

నగిషీ చేసిన చేతికర్ర బహూకరించాడు. "అది తోకమీద నిలబడి పడగ విప్పిన పాములా ఉంది." అనుకున్నాడు గోవిందరావు. అనుకోగానే అతని గుండె గతుక్కుమంది.

రంగనాథం తగువిధంగా జవాబిచ్చాడు. డైరెక్టర్‌గారిచ్చిన చేతికర్ర తనకి ప్రాణప్రదమైనదనీ, అది ఎప్పుడూ తనకి చేదోడుగా ఉంటుందనీ అన్నాడు.

గోవిందరావుకి ఒళ్ళు మండింది. సిపాయిలా నిలబడ్డ ఆ తుపాకిలాంటి మనిషికి చేతికర్ర అవసరమేమిటి ?

సభ ముగిసింది. గోవిందరావు ఇంటికి మళ్ళాడు. అతనిలో అశాంతి రేగింది. ఇవాళ రంగనాథం రిటైరయ్యాడు. వచ్చే మార్చికి-గోవిందరావు కాళ్ళు వణికాయి. కొండంత భవిష్యత్తుని అద్దంలో చూసినట్టయింది.

ఆ రాత్రి గోవిందరావుకి కలత నిద్రతోనే తెల్లవారింది. తెల్లవారిం తర్వాత కూడా అవే ఆలోచనలు.

పది గంటలకి ఆఫీసులో అడుగు పెడుతున్న గోవిందరావుకి తనని గురించి తోటి ఉద్యోగులు అనుకుంటున్న మాటలు వినిపించాయి.

"తరువాత వంతు ఎవరిదండీ ?"

"సెక్షన్ ఆఫీసర్ గోవిందరావు."

"ఆయనకి అంత వయసుందా ?"

"లేకే మండీ ?"

"అలా కనిపించరు సుమండీ."

పెళ్ళి కళ అనేది ఉన్నట్టు, రిటైరుమెంటు కళ అనేదీ ఓటుంటుందండీ. వచ్చే మార్చిలో చూడండి గోవిందరావుని. ఏమీ తెలియనివాడు కూడా ఫిఫ్టీ ఫైవ్ అంటాడు."

"నిజమే, రంగనాథం సినిమా హీరోలా ఉండేవాడా, నిన్న చూడండి, ఆ పీక్కుపోయిన ముఖం, గుంటలు పడ్డ కళ్ళూ, నీరుకావి పట్టిన గుడ్డపీలిక ల్లాంటి జుట్టూ, మలేరియా రోగి టెంపరేచర్‌లా వయసు యాభై అయి దుకి షూటప్ అయిందండీ-ఓవర్‌నైట్."

"అంతే మరి. గోవిందరావు తర్వాత ఎవరు ?"

బకాసురుడి దగ్గిరికి మర్నాడు వెళ్ళాలిసిన దౌర్భాగ్యుడెవరో తెలుస్తు న్నట్టుంది వాళ్ళ సంభాషణ వైఖరి. ప్రస్తుతం తన వంతేనని తలుచు కుంటూ ఖిన్నుడైనాడు గోవిందరావు పరాకుగా అడుగులువేస్తూ వస్తున్న అతనిని చూడగానే "ఏమండోయ్, గోవిందరావుగారూ, ఈ కఠిన నరకం నించి విడుదల అయే నెక్స్ట ఛాన్స్ మీదే, కంగ్రాట్సు" అని ధోరణి మార్చాడొక ఉద్యోగి.

గోవిందరావు ముభావంగా ఊరుకున్నాడు. అతని బుర్ర వేడెక్కింది. ఒక భావావేశంలో మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ రూమ్‌లోకి వెళ్ళాడు "సార్, నాకు రెండు సంవత్సరాలు ఎక్స్‌టెన్‌షన్ ఇవ్వటానికి వీలుంటుందా ?" అన్నాడు.

"మీరు రిటైరు కావలసిన తేదీ ఏది ?" అన్నాడు అధికారి.

"వచ్చే మార్చినెల"

"మరి ఇప్పుడే ఎక్స్‌టెన్షన్ ప్రసక్తి ఎందుకు?" గోవిందరావు సందిగ్ధంలో పడ్డాడు.

"ముందు కార్యక్రమం నిర్ణయించుకోవాలి గదండీ."

"మిస్టర్ గోవిందరావ్, రంగనాథంగారు కూడా ఎక్స్‌టెన్షన్ అడిగారు. కాని ఇవ్వలేకపోయాము. ప్రమోషన్ రావలసిన యువకుల్ని నిరుత్సాహ పరచటం మంచి పద్ధతి కాదు, ఎవరికీ ఎక్స్‌టెన్షన్స్ యివ్వకూడదని బోర్డు నిర్ణయించింది. ఆఫీసుకి యంగ్‌బ్లడ్ కావాలండీ, యంగ్‌బ్లడ్, మరే మనుకోకండి."

స్పష్టంగా చెప్పేశాడాయన. గోవిందరావుకి ఉన్న కాస్త ఉత్సాహమూ నశించింది. నిరాశ ముఖంలో తాండవించింది.

"అంతేనా ?" అన్నాడు.

"మీరిప్పుడే బలహీనంగా కనిపిస్తున్నారు. ప్లీజ్, మంచి టానిక్ తీసుకోండి. విశ్రాంతి అవసరం. సెలవు కావాలంటే మంజూరు చేస్తాను," హార్దికంగా కాకపోయినా ఆర్ద్రంగా అన్నాడు, అధికారి.

"థాంక్స్" అది గోవిందరావు చర చర వెళ్ళిపోయాడు.

సాయంత్రం ఆఫీసు మూసివెయ్యగానే ఇంటికి బయల్దేరిన గోవిందరావుకి ఏదురుగావస్తున్న రంగనాథం కనిపించాడు. ఆసక్తితో అతనివైపు పరకాయించి చూశాడు. చేతిలో చేతికర్రఉంది. మామూలుగా నిటారుగా నడిచే రంగనాథం ఆ సాయంకాలం కొంచెం వంగి నడుస్తున్నట్టుగా అతనికి తోచింది. అతను నల్లగా ఉంటాడు, కాని ఆ నలుపులో పూర్వం నిగ నిగ ఉండేది. ఇప్పుడతని ముఖం ముఖ్యమైన పదార్థాలు తీసేసిన మామూలు బొగ్గులా ఉందనిపించింది గోవిందరావుకి, అదే కాబోలు పింఛను కళ. గోవిందరావు వదనం మీద స్వేద బిందువులు చేరాయి. జేబు రుమాలుతో తుడుచుకోటంకూడా అతను మర్చిపోయాడు.

"ఆఫీసు నించేనా ?" అని బుజంమీద తట్టి రంగనాథం అడిగేదాకా అతనీ ప్రపంచంలోనే లేడు.

"అవును".... తేరుకుని ఎలాగో సమాధాన మిచ్చాడు. "ఏమీ తోచటం లేదోయ్. ఒక్కరోజు గడిచేసరికి యుగం గడిచినట్టుంది, నువ్వుకూడా రిటైరైతే ఇద్దరం సరదాగా కాలం గడపొచ్చు."

"నేనా ?"

"అలా ఉలిక్కిపడతావేం ? నువ్వు రిటైరు కాదలచుకోలేదా ఏం ?" నవ్వుతూ అన్నాడు రంగనాథం.

Viswa Shanthi Reading Room
New Mirzaluda, Secunderabad-17

లేని నవ్వు తెచ్చుకున్నాడు గోవిందరావు.

"మన చేతుల్లో ఏముంది ?"

"నీ చేతుల్లో ఏముందో ? ఇదిగో, నా చేతిలో ఇదుంది." అని నవ్వుతూ చేతికర్ర ఝుళిపించాడు రంగనాథం. అలా ఝుళిపించినప్పుడు ఒంటి కాలుమీద నిలబడి, గోవిందరావుని ఆసరాగా పట్టుకుని గిర్రున తిరిగాడు, ఆ ఊపుకి నిలతొక్కుకోలేక గోవిందరావు పడబోతూ చేతికర్ర మీద కాలువేశాడు. అది పెళ్ళుమంది.

రంగనాథం చిన్నబోయాడు, గోవిందరావుకి తెలియని సంతోషమేదో కలిగింది.

"సారీ" అన్నాడు పైకి.

"పరవాలేదు, కాని ఈ సంగతి ఆఫీసులో చెప్పకు. డైరెక్టర్ బాధ పడతాడు." అన్నాడు రంగనాథం కొంత విచారం వ్యక్తంచేస్తూ.

"అలాగే."

రంగనాథం విరిగిన చేతికర్రని రోడ్డు వారగా ఉన్న గుంటలో పార వేశాడు.

"తరువాత కలుద్దాం."

ఇద్దరూ విడిపోయారు. ఆ గుంట పరిక్షిన్మహారాజు యాగశాలలోని సర్ప గండం అనిపించింది గోవిందరావుకి. అకస్మాత్తుగా ఏనుగంత సత్తువ, లేడిపిల్ల చురుకుదనము లభించినట్లయి, గోవిందరావు త్వరత్వరగా ఇంటి వైపు నడిచి వెళ్ళాడు.

మర్నాటినించీ గోవిందరావు పూర్తిగా మారిపోయాడు. పూర్వంకంటే ఇబ్బడి శక్తి సామర్థ్యాలతో పనిచేయసాగాడు, ఎప్పుడూ చిరునవ్వులు బందిస్తూ, అందరితో హుషారుగా మాట్లాడుతూ మెలగటం ప్రారంభించాడు. మొదటినించీ అతను సమర్థుడైన ఉద్యోగి అనే పేరు గడించు

కొన్నాడు. ఈ మధ్య ఏర్పడిన అలసత్వం తొలగిపోయింది. అతనిలోని నూతనోత్సాహానికి కారణం ఎవరూ కనిపెట్టలేకపోయారు. తలొక విధంగా కారణాన్ని ఊహించుకోసాగారు. "పాపం, ఎక్స్‌టెన్షన్‌కోసం అవస్థ పడుతున్నాడు" అనేది సర్వులకూ ఆమోదకరమైన అంశం.

ఉన్నట్లుండి పిడుగుపడ్డట్టయింది. ఒక నెలరోజులు తన కొత్తచొరవతో, చురుకుదనంతో ఆఫీసుని పునరుజ్జీవింపచేసి, ఆనాటిఉదయం ఉద్యోగు లందర్నీ గోవిందరావు విస్మయంలో ముంచివేశాడు. పదిగంటలకల్లా ఆఫీసుకి వచ్చిన గోవిందరావు తన సీటులో కూర్చోగానే ప్యూన్‌ద్వారా మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌కి ఒక కవరుపంపాడు. ఆ తర్వాత అప్పుడే తమతమ స్థానాల్ని ఆక్రమించుకుంటున్న సహోద్యోగుల వైపు తిరిగి ఒక నమస్కారం పెట్టి "ఇవాళ నేను మీఅందరిదగ్గరా సెలవు తీసుకుంటున్నాను." అన్నాడు.

ఒక క్షణం నిశ్శబ్దం ఆవరించింది. అందరూ అతనివైపు ఆశ్చర్యంగాచూస్తూ చెవులు రిక్కించారు. "నేను రాజీనామా చేశాను" అన్నాడు గోవింద రావు కంచుగంటలాంటి స్వరంతో.

"రాజీనామా." అన్నారు ఉద్యోగులు అపనమ్మకంతో.

ఇక గోవిందరావు మాట్లాడలేదు. కారణం అడిగేస్థితిలో ఎవరూలేరు. ఇంతలో మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ దగ్గర్నించి పిలుపు వచ్చి గోవిందరావు వాళ్ళని వదలి వెళ్ళాడు.

"నమస్కారం సార్."

"నమస్కారం."

మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ అతని కళ్ళలోకి చూశాడు. అతని నేత్రాలు పూర్వంలా వెలవెలబోతూ జాలిగొల్పటంలేదు. చీకట్లో వెలిగే కారు హెడ్‌లైట్లలా ఉన్నాయి.

"రాజీనామా ఎందుకు చేస్తున్నట్టు?"

"కేవలం వ్యక్తిగత కారణం పురస్కరించుకొని"

"మరికొన్ని నెలల్లో రిటైర్ కాబోతున్నారు గదా....

"నేను రిటైర్ కాను...."

"మరేదైనా పెద్ద ఉద్యోగం దొరికిందా?

"లేదు. ప్రయత్నం చెయ్యలేదు."

అధికారికి ఏమనటానికీ తోచలేదు.

"గోవిందరావుగారూ, ఈ కంపెనీకి మీరు ఎన్నో సంవత్సరాలు ఎంతో సేవ చేశారు. అది కంపెనీ మర్చిపోదు. మీకు ఎక్స్‌టెన్‌షన్ రావటానికి నా శాయశక్తులా ప్రయత్నిస్తాను. ఆఫీసుకి కోపంతో రాజీనామాచేస్తే నష్టమేగాని లాభమేంలేదు." అన్నాడు. గోవిందరావు తొణకలేదు. "క్షమించండి. కంపెనీ ప్రాణంలేని సైన్‌బోర్డు. నేను కోపంతో రాజీనామా చెయ్యటంలేదు. అది నా వ్యక్తిగత జీవితానికి సంబంధించిన నిర్ణయం. సెలవు."

ధృఢంగా అన్నాడు గోవిందరావు. మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ ముఖం ముకుళించింది. ఈ రాజీనామావల్ల కంపెనీ ప్రతిష్ట దెబ్బతింటుందని అతను భావించాడు. కాని గోవిందరావు ధృఢవైఖరికి అతను లొంగక తప్పలేదు.

గోవిందరావు రాజీనామా అంగీకరించబడిందనే వార్త ఆఫీసంతా క్షణంలో కస్తూరిలా గుప్పుమంది.

"పాపం బెదిరించాలని చూశాడు. బెడిసికొట్టింది."

"కాదు ఎక్స్‌టెన్‌షన్ ఇస్తామన్నా వద్దన్నాడట."

"కాకమ్మ కబుర్లు చెప్పకు."

"ఎందుకు రాజీనామా చేసినట్టు?"

"లోగుట్టు పెరుమాళ్ళ కెరుక."

"ఎక్కడో మంచి ఉద్యోగం దొరికి ఉంటుందిలే."

"మేరేజి ప్రపోజల్ ఉందని నా ఐడియా."

"ఎవరికి?"

"వాళ్ళ పెద్దబ్బాయి మెడిసిన్ చదువుతున్నాడు. అతనికి డైరెక్టరుగారమ్మాయిని ఇవ్వాలనుకున్నార్ట.

"ఐసీ. వియ్యంకుడు తక్కువ హోదాలో ఉండకూడదని రాజీనామా చేశాడా?'

"ఐ తింక్ సో"

ఇలా రకరకాలుగా గోవిందరావు రాజీనామా గురించి ఉద్యోగులు వ్యాఖ్యానాలు చేశారు. గోవిందరావుతో దోస్తీఉన్న ఇద్దరు ముగ్గురు ఉద్యోగులు కారణం అడిగినా, అతను నవ్వుతూ "ఏం లేదు. ప్రైవేట్ రీజన్స్" అనటం కంటే మరేమీ చెప్పలేదు.

అందరిదగ్గరా సెలవు తీసుకుని గోవిందరావు ఆఫీసునుంచి బయటపడ్డాడు. ఏదో స్వేచ్ఛ లభించినట్టు ఆనందంగా ఉందతనికి. ఆఫీసుభవనం వైపు చూశాడు. వోల్టేజి డ్రాప్ అయి కళావిహీనంగా వెలుగుతున్న దీపంలా, మెరుగుతగ్గిన అద్దంలా కనిపించింది. ఆతని పెదవులమీద చిరునవ్వు విరిసింది. ఆవరించిన అహంతో ముందడుగేశాడు. ఠీవిగా నడుస్తూ గోవిందరావు ఇల్లు చేరేసరికి "అప్పుడే వచ్చేశారేం?" అని ఇల్లాలు ఆశ్చర్యం ప్రకటించింది. "ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చేశాను." అన్నాడతను. తాపీగా.

"రాజీనామా! ఏం జరిగిదండీ?" ఆతృత చెందిందామె. "ఏం జరగడం లేదు. రాజీనామా ఇచ్చేశాను. అంతే" "అదేమిటండీ. పెద్దవాడి మెడి

Viswa Shanthi Reading Room
Mirzalguda, Secunderabad

సన్ చదువు ఇంకో సంవత్సరముందాయె. చిన్నవాడి ఇంజనీరింగ్ రెండే ళ్ళయితేకాని పూర్తికాదు, బి. యస్. సీ కాగానే అమ్మాయికి పెళ్ళిచేయా లనుకుంటున్నాం. మీరు ఆరునెలలుముందే రిటైరయి కూర్చుంటే ఎలా?'' అని ఆందోళన ప్రకటించింది.

"నేను రిటైర్ కాలేదు. రిజైన్ చేశాను. వినపడ్డదా? నేను రిటైరుకాను. ఊఁహుఁ - ఆప్రశ్నే నా జీవితంలో లేదు. అంతే."

తీక్షణంగా అంటూ రెండు మూడుమెట్లు ఒక్కసారి దాటుతూ మేడమీదికి గెంటుతూ వెళ్ళిపోయాడు గోవిందరావు.

పైకివెళ్ళగానే హోల్డాలు విప్పుతున్న పెద్దకొడుకు శేఖరం కనిపించాడు. ''ఎప్పుడొచ్చావురా?'' ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు గోవిందరావు.

"ఇప్పుడే వస్తున్నాను నాన్నా.'' అని హోల్డాలు వదిలేసి, ''హైద్రాబాదులో మంచిరకంవి దొరుకుతాయని, నీకోసం దీనిని తెచ్చాను. నాన్నా." అంటూ శేఖరం గదిలోకి వెళ్ళాడు. కుతూహలంతో గోవిందరావుకూడా అతని వెనకే వెళ్ళి శేఖరం చేతిలోదేమిటో చూశాడు. గోవిందరావు ముఖం వెల వెల పోయింది.

''యెలావుంది నాన్నా.'' అంటూ శేఖరం వెనక్కి తిరిగి వచ్చాడు. అక్కడ గోవిందరావు లేడు.

(1966)

— o —